

Programmatoelichting

Hendrik Andriessen (1892-1981): *Variaties en fuga op een thema van Johan Kuhnau voor strijkorkest*

“De muziek zou de muziek niet zijn, als zij haar levensgeheim zou prijsgeven” Hendrik Andriessen

Hendrik Andriessen, in 1934 nog geen maand aangesteld als directeur, organist en kerkcomponist van de St. Catharinakathedraal, krijgt van het Utrechts studentenorkest de opdracht om voor hun lustrum een compositie te componeren. Het is in die periode dat een van zijn jonge kinderen voortdurend een menuet speelt van de onbekende Duitse componist (1660-1722) Johann Kuhnau. Als deze muziek hem na eindeloos repeteren nog steeds niet kan vervelen, besluit hij dit als uitgangspunt te nemen voor zijn nieuwe werk. De eerste uitvoering vindt plaats op 26 juni 1936 en is direct een doorslaand succes. In de decennia die volgen zal het de meest gespeelde Nederlandse compositie worden in binnen- en buitenland. De Kuhnau-variaties zijn een heldere mix van de vroegbarokke muziek van de Thomascantor uit Leipzig (voorganger van Bach) en zijn eigen compositiestijl die vaak wordt gekenschetst als feestelijk en ernstig zonder ooit somber of zwaar te zijn.

Claude Debussy (1862-1918): *Danse sacrée et danse profane voor strijkorkest en harp*

Het verhaal wil dat Debussy in 1904 werd benaderd door Gustav Lyon, directeur van de firma Pleyel die in 1894 een chromatische harp zonder pedalen op de markt bracht. Een noviteit voor die tijd die het mogelijk maakte om met harp de complexe, chromatische, laat negentiende-eeuwse muziek te spelen van componisten als Wagner, Fauré en R. Strauss. Deze noviteit bracht niet de gedroomde vraag en navenante winst voort en Lyon benaderde Debussy met de vraag of hij voor het instrument muziek wilde schrijven. Debussy geloofde echter niet zo in het concept en weigerde in eerste instantie. Echter na lang aandringen én een stevige verhoging van de gage, stemde Debussy toe. Het mocht de verkoopcijfers niet baten en de fabricage werd gestaakt medio jaren 20. Debussy's feeëriekke harpklanken in deze compositie klinken ruim 100 jaar later in menig concertzaal en u zult snappen waarom als u het hoort. Het stuk bestaat uit twee dansen die met elkaar zijn verbonden zonder pauze. Met zijn impressionistische toets is het Debussy gelukt om met deze dansen alle zintuigen het contrast tussen spiritueel en profaan, geest en lichaam, hemel en aarde te laten ervaren.

Felix Mendelssohn-Bartholdy (1809 – 1847): *Vioolconcert in D klein, deel 1*

Felix Mendelssohn werd geboren in een rijke, joodse familie, in binnen- en buitenland gewaardeerd om hun grote interesse in en engagement met de cultuur en wetenschap. De jonge Felix hoefde zijn talent enkel te ontdekken en te ontwikkelen voor zijn eigen plezier. Zijn composities vonden al vroeg gehoor in de kamerconcerten die zijn vader organiseerde in het prachtige huis waar Felix opgroeide. Amper 13 jaar was de jonge Felix toen hij zijn eerste vioolconcert in D-klein schreef. Gewend als hij was te schrijven voor een bezetting die fysiek pasten in de salon, schreef hij het voor een kamerstrijkorkest. Zijn vader had genoeg geld om een privé-orkest en solist te voorzien van gage, waardoor Felix zich al op jonge leeftijd kon bekwamen in het dirigeren waarbij dit concert meermalen op het programma stond. Op latere leeftijd zou hij zijn tweede vioolconcert E-klein componeren dat een van de meest gespeelde orkestwerken aller tijden zou worden.

Edward Elgar (1857 – 1934): *Serenade voor strijkers opus 20 in E-klein*

Een jeugd lang altijd en overal muziek, maakte van Elgar een autodidact musicus en multi-artistiek talent. Pas op volwassen leeftijd nam hij les voor het vervolmaken van zijn muzikale skills. Het zou tot medio jaren '90 van de 19e eeuw duren voordat hij met volle overtuiging zijn zinnen zette op het worden van een excellent componist. De eerste "schetsen" van deze serenade zou hij al in zijn puberjaren hebben gemaakt. Was het jeugdige onzekerheid of bescheidenheid dat hij niet eerder dan in 1892 een gedeelte van deze serenade in privékring liet uitvoeren door de Worcester Ladies Orchestral Class? Pas in 1896 completeerde hij het werk en dirigeerde hij het zelf. Eerst in Antwerpen en daarna pas in eigen land. Na afloop van de eerste uitvoering zou hij menen dat het zijn eerste werk was dat hem 100% tevreden stemde over de ontwikkeling van zijn compositie-vaardigheden.